

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 27919/2023
27.12.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужилаца малолетног АА из ..., чији је законски заступник мајка ББ и ББ из ..., чији је заједнички пуномоћник у поступку по ревизији Снежана Ракочевић, адвокат из ..., против туженог ВВ из ..., чији је пуномоћник у поступку по ревизији Немања Васиљевић адвокат из ..., ради утврђења очинства, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 264/23 од 02.06.2023. године, исправљене решењем истог суда Гж2 264/23 од 04.08.2023. године, у седници одржаној 27.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог ВВ, изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 264/23 од 02.06.2023. године, исправљене решењем истог суда Гж2 264/23 од 04.08.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужилаца за накнаду трошкова одговора на ревизију.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П2 70/20 од 27.01.2023. године, ставом првим изреке, утврђено је да је тужени ВВ, рођен године, ЈМБГ ..., природни – биолошки отац малолетног тужиоца АА из ..., ЈМБГ ..., рођеног од мајке ББ, рођене ... године, ЈМБГ ..., чији је упис рођења уписан у матичну књигу рођених која се води за матично подручје ... под текућим бројем ... за 2019. годину, што је тужени дужан да призна и да трпи упис очинства у матичној књизи рођених. Ставом другим изреке, констатовано је да ће ова пресуда служити као основ за упис у матичну књигу рођених за Град Београд, за матично подручје ..., под текућим бројем ... за 2019. годину и то за упис имена оца ВВ из Ставом трећим изреке, вршење родитељског права у односу на малолетног тужиоца АА поверено је мајци – тужилци ББ, која ће самостално вршити родитељско право, са тим што ће се лични односи малолетног тужиоца АА са оцем – туженим ВВ одвијати по договору родитеља. Ставом четвртим изреке, делимично усвојен тужбени захтев за издржавање па је обавезан тужени ВВ да на име свог доприноса у издржавању малолетног тужиоца АА плаћа износ од 35.000,00 динара месечно, почев

од подношења тужбе 19.06.2020. године па убудуће, уплатом на текући рачун или уплатом путем поштанске штедионице законској заступници малолетног тужиоца - мајци ББ из ..., сваког првог до петог у месецу за текући месец па убудуће, све док за то постоје законом прописани услови или док ова пресуда не буде измењена другом одлуком суда. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев малолетног тужиоца у преосталом делу за издржавање преко досуђеног износа од 35.000,00 динара месечно, до траженог износа од 1.000 евра месечно у динарској противвредности, почев од дана подношења тужбе па убудуће док за то постоје законом прописани услови. Ставом шестим изреке, обавезан је тужени да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 372.800,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 264/23 од 02.06.2023. године, исправљене решењем истог суда Гж2 264/23 од 04.08.2023. године (у погледу ознаке броја првостепене пресуде), ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом, трећем и петом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је изјавио ревизију из свих законских разлога, са позивом на одредбу члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију, захтевајући накнаду трошкова истог.

Врховни суд је оценио да је ревизија туженог дозвољена на основу члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП у вези члана 208. Породичног закона, испитао је побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, малолетни тужилац АА је рођен ... године у ..., од мајке ББ, рођене године у ... у Чињеница његовог рођења уписана је у матичној књизи рођених за матично подручје ... под текућим број ... за 2019. годину. Из страначког исказа тужиље-мајке детета и исказа саслушаних сведока, чијим исказима је првостепени суд поклатио веру, утврђено је да је са туженим (рођен ... године) била у емотивној вези од 25.11.2016. године са прекидима, у том периоду су одржавали интимне односе, па и у периоду зачећа малолетног тужиоца (крајем ... 2018. године), последњи пут су се видели ...2018. године, када је преспавала у његовом стану, при чему у истом периоду није одржавала интимне односе са другим мушарцима. Сазнала је да је у другом стању ...2019. године, о чему је обавестила и туженог, који је захтевао да прекине трудноћу и почео да је избегава, иако никада није оспорио да је отац малолетног тужиоца, нити је довео у питање своје очинство. Након што се породила, сестра туженог је дошла у болницу да је посети и показала јој слике на којима тужени слави рођење детета – малолетног тужиоца, остала је у контакту са породицом туженог који су прихватили малолетног тужиоца и редовно га виђају, што је туженом такође познато. Тужени, коме су тужба са прилозима и позив за прво рочиште уредно уручени, иако несумњиво има сазнање о вођењу овог поступка (што следи и из извештаја органа старатељства који га је контактирао у дијагностичком поступку) све

до закључења главне расправе није оспорио наводе тужбе и тужбени захтев. Увидом у приложену доставницу од 12.05.2022. године, утврђено је да судски достављач констатовао „да странка није затечена и да су позиви и допис дати лицу из обезбеђења“. Тужени се није подвргао медицинском вештачењу ДНК анализом на околност да ли је природни отац малолетног тужиоца, због чега је првостепени суд отклонио извођења овог доказа.

Према извештају Центра за социјални рад у Београду – Одељење Стари Град од 19.04.2022. године, након спроведеног дијагностичког поступка, уколико буде утврђено очинство малолетног тужиоца нема сметње да дете буде поверено мајци на самосталну бригу и старање, имајући у виду да актуелно изостаје интересовање потенцијалног оца за дете, а да се мајка од рођења у континуитету самостално стара о детету. Малолетни тужилац је лепо неговано дете, похађа вртић, мајка препознаје потребе детета и уме да на њих адекватно одговори, а у одгајању детета мајка има помоћ и подршку родитеља. Уколико отац буде показивао интересовање за контакте са дететом, а не дође до договора родитеља, родитељи треба да се обрате суду ради уређења начина одржавања личних односа са малолетним дететом.

Мајка малолетног тужиоца је незапослена, власник је стана површине 21 м² у којем живи и који су јој поклонили родитељи. У издржавању малолетног тужиоца јој помажу родитељи (који су пензионери и живе у ...), при чему користи и дечији додатак. Режије за стан плаћа 200 евра месечно, за храну (за дете и њу) издваја око 250 – 300 евра месечно, за гардеробу издваја по сезони 150 евра, дете је здраво, али има неке екцеме тако да му купује посебне креме и козметику за шта месечно издваја око 12.000,00 динара месечно, купила је колица за дете које је платила око 120 евра, креветац за дете који је платила око 9.000,00 динара (заменом за колица). Дете води на летовање на море, што му је неопходно због атопијског дерматитиса. Месечне потребе малолетног тужиоца, имајући у виду обућу, одећу, храну, вртић, играоницу, играчке, по неки изглет, мајка је оквирно определила на износ од око 500 – 600 евра месечно, рачунајући и његове посебне лекове за атопијски дерматитис. Из исказа тужиље –мајке детета утврђено је да тужени поседује већи број непокретности које се воде на име његовог оца (иако је стварни власник тужени), да тужени „стално нешто отвара“, да је власник зграде у којој живе на ... и куће у ..., да је власник и два луксузна возила марке „...“ тип ... и путничког возила марке „...“ тип Био је члан привредног друштва за промет и услуге „ГГ“ ДОО ... – у принудној ликвидацији, које је брисано из регистра ...2023. године (поступак принудне ликвидације је покренут решењем АПР-а бр./... од ...2022. године), који привредни субјекат је био уписан са новчаним капиталом од 500 евра и уплаћених 23.614,48 динара, и уписаним неновчаним капиталом у стварима од 175.000 евра. Поред тога, био је и законски заступник привредног друштва ... „ДД“ ДОО ...(...) у принудној ликвидацији, које је брисано из регистра ...2019. године, са уписаним и уплаћеним новчаним капиталом у износу од 40.467,55 динара и неновчаним капиталом уписаним и унетим у износу од 36.420,795,00 динара (непокретностима). Почев од 23.09.2015. године, када му је престало запослење код последњег познатог послодавца „БЂ“ ДОО ..., тужени више није евидентиран у Централном регистру обавезног социјалног осигурања. Према подацима НБС његови како динарски тако и девизни текући рачун, раније отворени код „...“ АД ..., су у међувремену угашени, не води се као титулар права у евиденцији непокретностима које води Републички геодетски завод, нити се налази у евиденцији Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. Тужени је радно способан.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев позивајући се на одредбе чланова 55. и 251. ставови 1. и 2. Породичног закона, у вези чланова 228. и 231. ЗПП (правило о терету доказивања). Утврђено је да је тужени природни – биолошки отац малолетног тужиоца, јер је у периоду његовог зачећа одржавао интимне односе са мајком детета, која у истом периоду није одржавала интимне односе са другим мушкарцима. При чему, током поступка иако је примио тужбу и позив за рочиште, тужени није оспорио наводе тужбе и тужбени захтев, одбивши да се подвргне ДНК вештачењу и сарадњи са Центром за социјални рад. Малолетног тужиоца су поверили мајци – тужиљи на самостално вршење родитељског права, имајућу у виду чињеницу да тужени није остварио контакте са дететом, нити се интересује за њега с тим да се лични односи са оцем одвијају по договору родитеља позивајући се на одредбе одредбе чланова 2., 3., 9. и 13. Конвенције о правима детета и чланова 61. став 1., 77. ставови 2. и 3. и 260. став 1. Породичног закона, руководећи се најбољим интересом малолетног детета и мишљењем органа старатељства. Делимично су усвојили тужбени захтев за издржавање малолетног тужиоца сходно одредабама члана 27. став 1. Конвенције о правима детета и чланова 73., чл. 160., чл. 161. и чл. 162. Породичног закона закључивши да тужени на име свог доприноса за његово издржавање треба да плаћа месечно износ од 35.000,00 динара, почев од дана подношења тужбе па убудуће док та обавеза буде трајала по закону или док не буде одлуком суда измењна. У преосталом делу до траженог износа од 1.000 евра месечно одбили су тужбени захтев као неоснован, имајући у виду утврђене потребе малолетног тужиоца на месечном, ценећи са друге стране и стварне могућности туженог као дужника издржавања да доприноси издржавању. Водили су рачуна о томе да висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ давалац издржавања, закључивши да тужени живи високим стандардом (имајући у виду имовину коју поседује – луксузна возила, чињеницу да је био члан и законски заступник привредних друштава која су у међувремену брисана из регистра, али који су имала знатан оснивачки капитал у стварима, односно некретнинама, власник је више некретнина које се не воде на његово име, да живи у згради са обезбеђењем), имајући у виду и минималну суму издржавања која представља суму коју као накнаду за храњењенике и лица на породичном смештају периодично утврђује Министарство надлежно за породичну заштиту у складу са законом, а што је предвиђено чланом 160. Породичног закона Србије која је у време пресуђења износила 44.442,00 динара. Те са друге стране допринос који мајка улаже свакодневно у подизању детета, њене имовинске прилике, чињеницу да је незапослена, да је власник стана површине 21 м², у којем живи и који су јој поклонили родитељи, који јој и помажу у издржавању детета. Имали су у виду да је тужбени захтев на име издржавања постављен у еврима (не у динарској противвредности), али како суд у смислу одредбе члана 281. Породичног закона није везан границама тужбеног захтева за издржавање, те како је у захтеву за исплату потраживања у девизама истовремено садржан и захтев за исплату динарске противвредности наведена околност није од утицаја на другачију одлуку суда.

По оцени Врховног суда нижестепени судови су, супротно наводима ревизије, правилном применом материјалног права одлучили о тужбеном захтеву.

Одредбом члана 55. Породичног закона РС, прописано је да ако очинство није утврђено признањем, може бити утврђено правноснажном судском пресудом, а право

на утврђивање очинства имају: дете, мајка и мушкарац који тврди да је отац детета. Дете може поднети тужбу ради утврђивања очинства, без обзира на рок (члан 251. став 1.), док мајка може поднети тужбу ради утврђивања очинства у року од годину дана од дана сазнања да мушкарац кога сматра оцем детета није признао очинство, најкасније у року од 10 година од рођења детета (став 2.). Дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи (члан 61. став 1.). Један родитељ сам врши родитељско право када само он живи са дететом, а суд још није донео одлуку о вршењу родитељског права (члан 77. став 2.). Један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права (став 3. овог члана).

Одредбом члана 154. став 1. Породичног закона је прописано да малолетно дете има право на издржавање од стране родитеља. Одредбом члана 260. став 1. истог закона прописано је да је суд дужан да пресудом у спору о материнству и очинству одлучи о вршењу родитељског права. Одредбом члана 160. став 1., између осталог, је прописано да се издржавање одређује према потребама повериоца и могућностима дужника, а одредбом става 2. истог члана да потребе повериоца, између осталог, зависе од година повериоца, његовог здравља, образовања, имовине, прихода, те других околности и значаја за одређивање издржавања. Одредбом става 3. истог члана прописано је да могућности дужника издржавања зависе од примања дужника, стицања зараде, имовине дужника, његових личних потреба, обавеза да издржава друга лица те других околности од значаја за одређивање издржавања. Одредбом члана 161. став 1. прописано је да се издржавање по правилу одређује у новцу, с тим што се може захтевати да висина издржавања у смислу одредбе члана 162. став 1. истог закона буде одређено у фиксном месечном износу, а одредбом става 2. истог члана да ако се висина издржавања одређује у проценту од редовних месечних новчаних примања дужника издржавања, висина издржавања по правилу не може бити мања од 15% нити већа од 50% редовним месечних примања дужника издржавања умањених за порезе и доприносе за обавезно социјално издржавање, док је одредбом става 3. истог члана прописано да ако је поверилац издржавања дете, висина издржавања треба да омогући најмање такав ниво животног стандарда за дете какав ужива родитељ дужник издржавања.

Сагласно наведеним одредбама материјалног права и утврђеном чињеничном стању, правилно су нижестепени судови утврдили да је тужени биолошки – природни отац малолетног тужиоца рођеног ... године, од мајке ББ, чија чињеница рођења је уписана у матичну књиге рођених за матично подручје ... под текућим бројем ... за 2019. годину, поверили малолетног тужиоца на самостално вршење родитељског права мајци – тужилци са којом живи, с тим да се лични односи малолетног тужиоца са оцем – туженим одвијају по договору родитеља, те обавезали туженог да доприноси издржавању малолетног тужиоца износом од 35.000,00 динара месечно почев од дана подношења тужбе 19.06.2020. године па убудуће док за то постоје законски услови, или док одлука не буде измењана другом одлуком суда.

Наводима ревизије се оспорава чињенично стање, што у поступку по ревизији није дозвољено. Поред тога, ревизијом се оспорава оцена изведених доказа од стране првостепеног суда, коју оцену доказа је као правилну прихватио другостепени суд. Правило о терету доказивања из члана 231. у вези чланова 7. став 1., 228. и 229. ЗПП подразумева активно учешће странака у судском поступку односно дужност сваке

странке да изнесе чињенице и предложи доказе на којима заснива свој захтева и којима оспорава наводе и доказе противника, па и у парници за утврђење очинства. У поступку у вези са породичним односима суд на основу одредбе члана 205. Породичног закона (истражно начело) овлашћен да утврђује чињенице и када оне међу странакама нису спорне, као и да самостално истражује чињенице које ни једна странка није изнела. Сходно изнетом, судови су битне чињенице за одлуку о тужбеном захтеву у конкретном случају утврдили из страначког исказа тужиље – мајке малолетног тужиоца и исказа саслушаних сведока, у одсуству других доказа, имајући у виду да тужени није учествовао током поступка, да иако је примио тужбу и позив за рочиште није оспорио наводе тужбе и тужбени захтев, није се подвргао ДНК вештачењу и одбијао је сарадњу са Центром за социјални рад. Стога је овакво одлучивање нижестепених судова у складу са одредбом члана 7. Конвенције о правима детета и члана 64. Устава према којима дете има право да зна ко су му родитељи. Супротно наводима ревизије нижестепени судови су правилно одлучили и о висини обавезе туженог да доприноси издржавања малолетног тужиоца, а његове имовинске прилике, у одсуству других доказа, су утврђене делом из страначког исказа тужиље – мајке малолетног тужиоца, а делом и из писмених доказа.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке изреци.

Врховни суд је одбио захтев тужилаца за накнаду трошкова за састав одговора на ревизију, с обзиром да нису били нужни за вођење ове парнице, у смислу члана 154. став 1. ЗПП, због чега је у смислу одредбе члана 165. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић